

II ŚWIATOWA
numer specjalny

TRAGICZNY WRZESIEŃ 1939 DZIEŃ PO DNIU!

Kłeska Polski
zdradziecko
napadniętej przez
Wehrmacht i Armię
Czerwoną

Przykłady heroicznego bohaterstwa polskich żołnierzy • Autentyczne
zdjęcia • Dramatyczne i przełomowe momenty, które zapoczątkowały
II wojnę światową • Niemieckie zbrodnie na jeńcach i cywilach
+ Szczegółowa mapa konfliktu • Porównanie sił obu armii

Znajdziecie nas
na Facebooku:
www.facebook.com/2swiatowa

Szanowni Czytelnicy

Wojna obronna, czyli próba odparcia najazdu Niemiec i Sowieckiej Rosji, jest tragiczną kartą historii Polski. Walki trwające od 01.09.1939 roku do 05.10.1939 roku są pełne dramatycznych dla Polski i Polaków wydarzeń, ale także przykładów heroicznego bohaterstwa polskich żołnierzy. Ofiara życia tych z pośród nich, którzy zginęli broniąc ojczyzny nie może być nigdy zapomniana. Właśnie pamięć o tych tragicznych wydarzeniach i tych bohaterach przyświecała nam kiedy postanowiliśmy przypomnieć dzień po dniu, przebieg kampanii wrześ-

niowej i ostatnich dni pokoju ją poprzedzających. Przez krótkie informacje, a przede wszystkim przez autentyczne zdjęcia z tego okresu, chcieliśmy chociaż spróbować przybliżyć tragiczną atmosferę tamtych dni. Nasza relacja przywołuje jeszcze raz dramatyczne i przełomowe momenty, które zapoczątkowały II wojnę światową, największy i najtragiczniejszy konflikt zbrojny w historii.

Daniel Korbel
redaktor naczelny II światowa
i Wojna REVUE

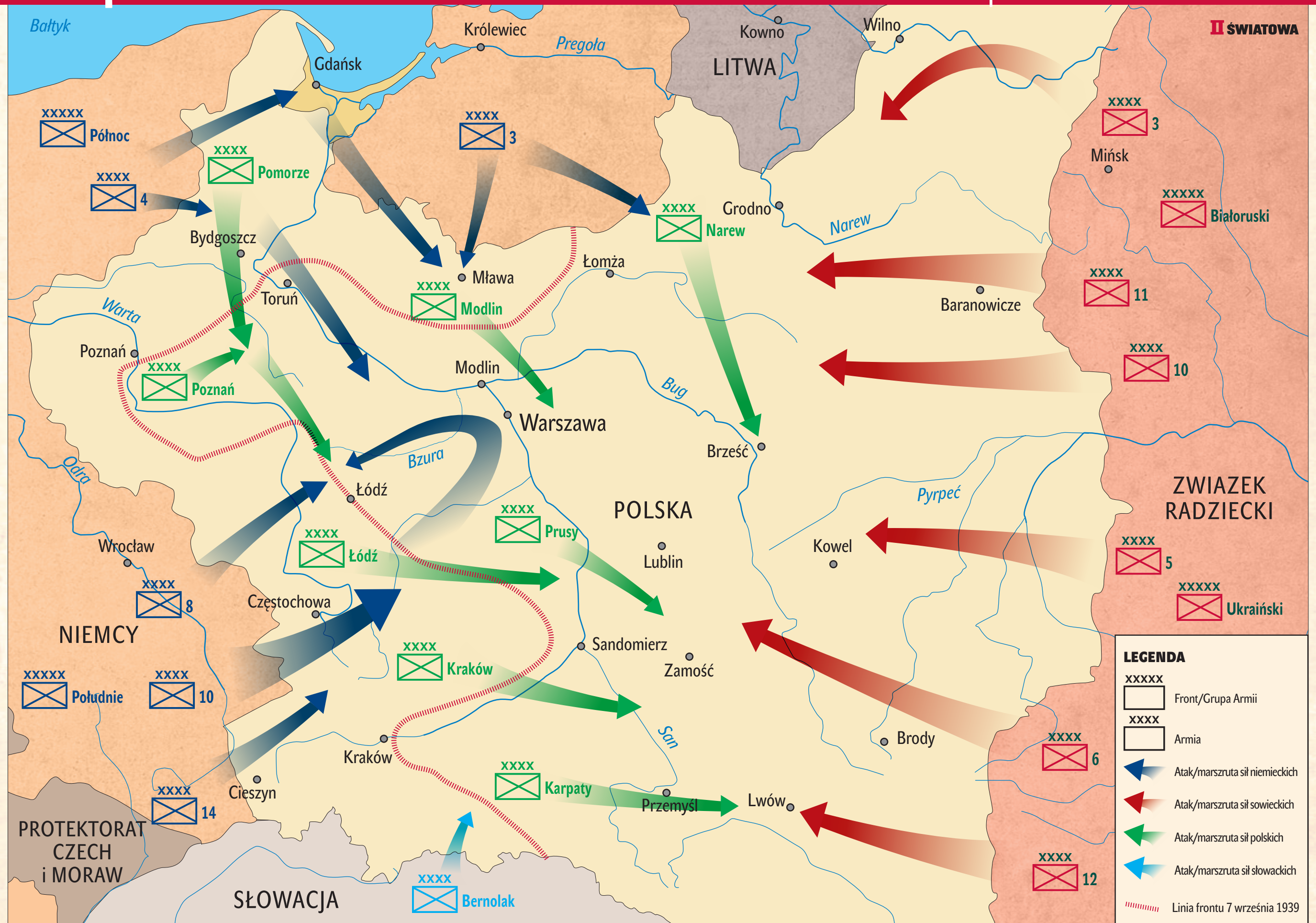
Znajdź nasze czasopisma **Wojna REVUE** i **II światowa** w kioskach i na www.extrapublishing.pl

Extra
Publishing

Kampania wrześniowa

1 września–6 października 1939

➤ Po Austrii i Czechosłowacji przyszła kolej na Polskę. Adolf Hitler i Heinrich Himmler nad mapami na zdjęciu z roku 1939

Ostatnie dni pokoju

22 SIERPNIA

▶ Adolf Hitler w przemówieniu do swych generałów ogłosił zamiar wypowiedzenia Polsce bezwzględnej wojny. Twierdził, że tylko tak można zapewnić istnienie Niemiec. Dla dyktatora od dawna cierniem w oku był tak zwany polski (gdański) korytarz, oddzielający Prusy Wschodnie od reszty Niemiec.

▶ Fragment przemówienia Hitlera do wysokich oficerów Wehrmachtu: „*Nasi wrogowie to małe, nędzne robaki. Widziałem ich w Monachium.*”

23 SIERPNIA

▶ W godzinach nocnych 23 sierpnia, ministrowie spraw zagranicznych Związku Radzieckie-

go i Niemiec: Władimir Mołotow (siedzący) i Joachim von Ribbentrop (stoi bezpośrednio za Mołotowem) podpisali pakt o nieagresji. W tajnym protokole dodatkowym, stanowiącym załącznik do oficjalnego dokumentu – ustalono rozbiór Rzeczypospolitej.

► Tajny protokół dodatkowy do paktu Ribbentrop-Mołotow: „Na wypadek terytorialno-politycznego przekształcenia terytoriów należących do państwa polskiego, sfery interesów Niemiec i ZSRR będą rozgraniczone w przybliżeniu przez linię Narew-Wisła-San. Kwestia, czy i w interesie obu uznane będzie za pożądane utrzymanie niepodległego państwa polskiego, zostanie definitywnie zdecydowane dopiero w ciągu dalszego rozwoju wypadków politycznych.”

24 SIERPNIA

► Stalin w czasie nocnych sowiecko-niemieckich negocjacji: „Wiem, jak bardzo naród niemiecki kocha swojego Führera, chciałbym więc zaproponować toast za jego zdrowie”. Na zdjęciu sowiecki dyktator z Ribbentropem.

► Sojusznicy zachodni powstrzymują Polskę od pełnych przygotowań do wojny, starają się znaleźć sposób, jak zaspokoić żądania Niemiec drogą pokojową, nawet za cenę „drugiego Monachium”. Rozpoczyna się częściowa, tajna i zbyt wolna polska mobilizacja.

25 SIERPNIA

► Do gdańskiego portu, wpływa przybyły z kurtazyjną wizytą pancernik *Schleswig-Holstein*. Zdjęcie okrętu z roku 1935.

► W reakcji na sowiecko-niemiecki pakt o nieagresji, władze Wielkiej Brytanii zawierają sojusz z Polską.

26 SIERPNIA

► Oprócz Wehrmachtu do inwazji na Polskę mobilizuje się armia słowacka. Do ataku przygotowała trzy dywizje piechoty i jedną zmotoryzowaną grupę szybką, o łącznej sile około 50 000 ludzi.

► Do ataku z Pomorza i Prus Wschodnich przygotowuje się Grupa Armii Północ pod dowództwem generała Fedora von Bocka. Ten zaprzysięgły monarchista od swoich żołnierzy zawsze domagał się bezwzględnego posłuszeństwa i gotowości do poświęceń.

27 SIERPNIA

► Polska armia idzie na wojnę z tankietkami TKS, które powstały na bazie brytyjskiej maszyny Carden-Loyd Mk.VI. Jednak w 1939 roku była to już

przestarzała konstrukcja, która na polu walki wrześniowej kampanii niewiele mogła zdziałać.

nia. W przypadku niemieckiego ataku mają rozkaz stawiać symboliczny opór i w walkach opóźniających cofać się do sił głównych.

29 SIERPNIA

► Ochronę przed niemieckimi oddziałami pancernymi miał zapewnić karabin przeciwpancerny wz. 35 kalibru 7,9 mm tzw. „Ur”. Każdy dywizja piechoty miała według planów posiadać 92 takie karabiny. Broń ta trafiła także na uzbrojenie kawalerii.

► Grupa Armii Południe, ma zaatakować Polskę od strony Śląska. Dowodzi nią feldmarszałek Gerd von Rundstedt. Ten oficer ze „starej szkoły” w listopadzie 1938 roku został przeniesiony w stan spoczynku ale w sierpniu 1939 roku, w przededniu wojny został ponownie powołany do służby.

28 SIERPNIA

► Pomimo trwającej modernizacji i mechanizacji (wyołbrzymianej przez propagandę), armia niemiecka w 1939 roku, w dalszym ciągu opiera się głównie na sile koni. Na zdjęciu żołnierze kawalerii SS w czasie kampanii polskiej.

► Niewdzięczna i niezwykle trudna rola dowódcy Armii Pomorze przypadła gen. Władysławowi Bortnowskiemu. Jego oddziały stoją w korytarzu gdańskim, który jest praktycznie nie do obronie-

► Na czele Sztabu Generalnego Wojska Polskiego stoi marszałek Edward Śmigły-Rydz. Siły armii polskiej postanowił rozmieścić praktycznie wzdłuż całej długości zagrożonych granic. Uniemożliwiło mu to stworzenie wystarczająco silnych odwodów. Jednak konieczność obrony strategicznie ważnych obszarów kraju, nie pozostawiała mu innej alternatywy.

30 SIERPNIA

Do wojny przygotowuje się także Luftwaffe, który przeciwko Polsce wystawiła ponad 2 000 samolotów. Na zdjęciu piloci 132 Dywizjonu Myśliwskiego.

Prezydent RP ogłosił powszechną mobilizację. Uczynił to mimo sprzeciwu Wielkiej Brytanii i Francji, które wciąż próbują „nie drażnić” Hitlera. Pierwszym dniem mobilizacji jest 31 sierpnia.

31 SIERPNIA

Z Gdyni wypływa Dywizjon Kontrtorpedowców. W ramach tak zwanego planu „Peking” okręty płyną do Wielkiej Brytanii, aby uniknąć zniszczenia przez znacznie większe siły niemieckie.

Członkowie SS przeprowadzili kilka prowokacyjnych akcji wzdłuż granicy. Najbardziej znaną z nich jest tzw. prowokacja gliwicka, czyli atak na niemiecką rozgłośnię radiową prowadzony pod dowództwem Alfreda Naujocksa. Na miejscu SS pozostawiło zwłoki niemieckich więźniów przebranych w polskie mundury.

OBWIESZCZENIE MOBILIZACJI

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ ZARZĄDZIE
MOBILIZACJĘ POWSZECHNĄ.

W WYKONANIU POWYŻSZEGO W POROZUMIENIU Z WŁAŚCIWYMI MINISTRAMI
zarządzam co następuje:

I. Dnie mobilizacji.

1-szym dniem mobilizacji jest:

CZWARTEK 31 SIERPIEŃ 1939 r.

Następne dni liczą się kolejno jako 2-gi, 3-ci, 4-ty i t. d. dzień mob.

II. Powołanie do czynnej służby wojskowej.

A. Powołuje do czynnej służby wojskowej WSZYSTKICH TYCH

- oficerów rezerwy, pospolitego ruszenia i stanu spoczynku,
- podchorążych rezerwy i pospolitego ruszenia,
- podoficerów, starszych szeregowców i szeregowców rezerwy oraz pospolitego ruszenia,
- podoficerów stanu spoczynku,
- zaliczonych do pomocniczej służby wojskowej,

BEZ WZGLĘDU NA WIEK, KATEGORIĘ ZDROWIA I RODZAJ BRONI (SŁUŻBY), którzy otrzymali BIAŁE KARTY MOBILIZACYJNE BEZ CZERWONEGO PASA.

B. Powołuje wykonać rozkaz podróży podany na stronie 2-jej białej karty mobilizacyjnej, który wskazuje KIEDY, GDZIE I W JAKIEJ FORMACJI WOJSKOWEJ LUB NIEWOJSKOWEJ powołany ma się samodzielić, w jaki sposób—pięsto lub koleją—odbyć podróż i co ma zabrać ze sobą. Rozkaz, który nie jest wyjątkiem lub odwołaniem i kierownik podróży mechanicznej, a w myśl otrzymanych instrukcji kart powołania lub ogłoszonego planu poboru mają dostarczyć ze swojej do komisji poborowych, wnoszą zastawiając się do wykonania podanych w punkcie 5-dm na 10. Siedzi karty mobilizacyjnej.

C. Powołani, którzy przed rozpatrzeniem niniejszego obwieszczenia lub równocześnie z rozpatrzeniem otrzymali kolorowe karty powołania, winni wykonać rozkaz podróży podany w tych kolorowych kartach powołania.

D. 1) Oficerowie, podchorążowie, podoficerowie, stani szeregowcy i szeregowcy rezerwy do 40 roku życia włącznie, którzy nie otrzymali ani kart mobilizacyjnych ani niebieskich zaświadczeń mobilizacyjnych, winni BEZWŁOZNIE zgłosić się w tych komendach rejonów uni-
2) Oficerowie, podchorążowie, podoficerowie, stani szeregowcy i szeregowcy rezerwy, pospolitego ruszenia, stani spoczynku oraz zaliczeni do pomocniczej służby wojskowej, którzy otrzymali karty mobilizacyjne, a w chwili obwieszczenia mobilizacji z jakiegokolwiek powodów ich nie posiadają, winni udać się BEZWŁOZNIE

— ci, którzy pamiętają, do jakieś jednostki otrzymał przydział mobilizacyjny — do tych jednostek,
— ci, którzy nie pamiętają, do jakieś jednostki otrzymał przydział mobilizacyjny — do tych komend rejonów uni-
w chwili obwieszczenia mobilizacji się zgłosić.

Ponadto ci z poboru rich, którzy w chwili obwieszczenia mobilizacji znajdą się w miejscowościach położonych ponad 20 kilometrów od miejsca stałego miejsca, winni przed wyruszeniem zgłosić się do najbliższego zarządu gminy lub posterunku policyjnego, gdzie otrzymają zaświadczenia uprzedniające do przejazdu kolej.

III. Cofnięcie urlopów.

A. Przechwytywać na URLOPACH CZASOWYCH:

- 1) oficerowie służby stałej,
- 2) podoficerowie służby stałej i nadterminowi,
- 3) podchorążowie i szeregowcy odbywający zasadniczą służbę wojskową, mają BEZWŁOZNIE powrócić do rejonu oddziału.

B. Podoficerowie i szeregowcy STAŁE URLOPOWANI z powodu choroby czasowej, zasadniczej służby wojskowej, którzy posiadają dokumenty urlopowe, a nie otrzymali kart mobilizacyjnych, mają BEZWŁOZNIE udać się do oddziału podanych w punkcie 5-ym powołania do urlopowania na dokumentach urlopowych.

C. Podoficerowie i szeregowcy STAŁE URLOPOWANI z powodu choroby czasowej, zasadniczej służby wojskowej, którzy posiadają dokumenty urlopowe, a nie otrzymali kart mobilizacyjnych, mają BEZWŁOZNIE udać się do oddziału podanych w punkcie 5-ym powołania do urlopowania na dokumentach urlopowych.

IV. Nie podlegają powołaniu do czynnej służby wojskowej w myśl niniejszego obwieszczenia:

- 1) wszyscy ci oficerowie, podchorążowie, podoficerowie, stani szeregowcy i szeregowcy, którzy posiadają:
— białe karty mobilizacyjne z czerwonym pasem,
— niebieskie zaświadczenia mobilizacyjne,
- 2) wszyscy ci oficerowie rezerwy ponad 40 lat życia, pospolitego ruszenia i stanu spoczynku, podchorążowie, podoficerowie, stani szeregowcy i szeregowcy pospolitego ruszenia, podoficerowie stanu spoczynku, oraz zaliczeni do pomocniczej służby wojskowej, którzy nie otrzymali wcale kart mobilizacyjnych,
- 3) osoby korzystające z odroczenia odbycia zasadniczej służby wojskowej.

Odroczenie pozostaje — aż do dalszych zarządzeń — w tych miejscach zamieszkania.

V. Odpowiedzialność za niezgłoszenie się do czynnej służby wojskowej.

Wszyscy niezgłoszący się do czynnej służby wojskowej w myśl niniejszego obwieszczenia BĘDĄ UKARANI według przepisów karnego wojskowego, przewidzianego — zabranie od kwalifikacji czynnej — KARĘ POZBAWIENIA WOLNOŚCI DO WYJAZDU Z KRAJOWEGO WŁĄCZENIE LUB KARĘ ŚMIERCI.

Warszawa, dnia 30 SIERPIEŃ 1939 r.

Minister Spraw Wojskowych

Plakat o mobilizacji powszechnej

II ŚWIATOWA

Największy konflikt w dziejach pod lupą

numer specjalny

Tragiczny wrzesień 1939 dzień po dniu

Redaktor naczelny: Daniel Korbel

ISSN: 2392-0823 Indeks: 405833

Wydawca:

Extra Publishing, Sp. z o.o.,
ul. Marszałkowska 55/73, Lokal 39, 00-676 Warszawa

info@extrapublishing.pl

www.extrapublishing.pl

Extra
PUBLISHING

Prawa autorskie do upublicznionych materiałów wykonuje wydawnictwo Extra Publishing. Jakikolwiek użycie części lub całości tych materiałów, zwłaszcza przedruk i upublicznienie w jakikolwiek sposób, łącznie z elektronicznym, jest bez wcześniejszej zgody wydawcy zakazane.

1-16 września

Polscy piechurzy w marszu. We wrześniu 1939 r. w pole mógł wyjść niecały milion ludzi z bronią

Przeciwko niemieckiemu Blitzkriegowi

1 WRZEŚNIA

- ▶ Stary niemiecki pancernik *Schleswig-Holstein* ostrzeliwuje polskie stanowiska na Westerplatte.
- ▶ Niemiecki 3 Dywizja Pancerna rozpoczęła atak mający odciąć korytarz gdański. Armia Pomorze pod dowództwem generała Bortnowskiego cofa się na południe do głównych sił. Agresorowi stawia tylko symboliczny opór, aby wypełnić klauzulę polsko-brytyjskiego układu sojuszniczego.

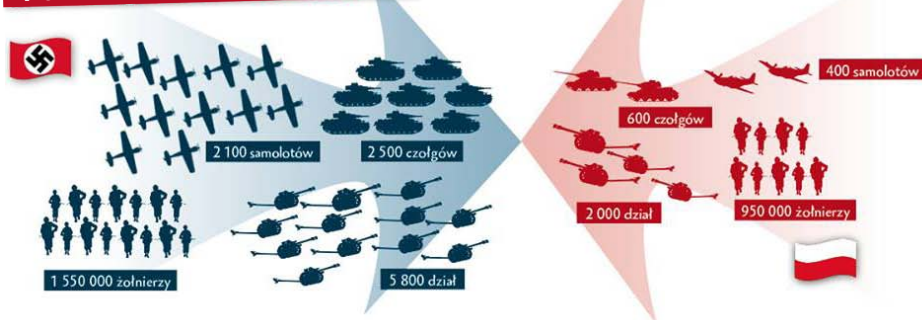
ska obrony przeciwlotniczej stolicy w pierwszych dniach wojny.

- ▶ Oddziały Armii Modlin przez cały dzień z powodzeniem odpierają niemieckie ataki z Prus Wschodnich i twardo trzymają fortyfikacje pod Mławą. Wehrmacht ma jednak olbrzymią przewagę.

- ▶ obrońcy Westerplatte odpierają pierwszy niemiecki atak!
- ▶ Kilkadziesiąt samolotów myśliwskich z Brygady Pościgowej, przechwyciło formację niemieckich bombowców osłanianych przez myśliwce Bf 110. Niemcy musieli zrzucić bomby daleko przed celem i wrócić do bazy.

Porównanie sił 1 września 1939

- ▶ W bitwie pod Mokłą Wołyńska Brygada Kawalerii przy wsparciu pociągu pancernego nr 53 odparła ataki niemieckiej 4 Dywizji Pancernej. Polska kawaleria pod Mokłą nadal stawia twardy opór. Kolejne niemieckie uderzenie przy użyciu około stu czołgów i transporterów opancerzonych również zostało odparte.

2 WRZEŚNIA

- ▶ Samoloty wroga nadlatują z różnych kierunków, aby zmylić obserwatorów przeciwlotniczych i przeniknąć nad Warszawę. Na zdjęciu stanowi-

► Krakowska Brygada Kawalerii poniosła ciężkie straty, gdy runęły na nią niemieckie oddziały pancerne. Siódma Dywizja Piechoty została otoczona w lasach koło Częstochowy.

3 WRZEŚNIA

► Polski stawiacz min ORP Gryf w pojedynku artyleryjskim uzyskał trafienie w okręt niemiecki Leberecht Maas. Niestety w godzinach popołudniowych wraz z niszczycielem Wicher został zatopiony przez niemieckie bombowce.

► Wielka Brytania wypowiada wojnę Niemcom. Francuski minister spraw zagranicznych Georges Bonnet pozostaje wierny polityce ustępstw i czeka, aż do popołudnia, czy aby Niemcy nie zadeklarują zaprzestania wrogich działań przeciwko Polsce.

► Nowoczesne polskie bombowce PZL.37 Łoś bombardują jednostki pancerne niemieckiej 10 armii z Grupy Armii Południe.

► „Krwawa Niedziela” w Bydgoszczy. Niemieccy dywersanci ostrzeliwują wycofujące się polskie oddziały. W czasie wyłapywania i rozstrzeliwania dywersantów, ofiarą padło także wielu niewinnych miejscowych Niemców. Niemcy wykorzystają później te wydarzenia, aby uzasadnić swoje zbrodnie przeciwko polskiej ludności cywilnej. Tylko w Bydgoszczy rozstrzelali kilka tysięcy Polaków.

4 WRZEŚNIA

► W nocy, dwa szwadrony 3 pułku Szwoleżerów Mazowieckich wykonały udany rajd na kilka wsi w Prusach Wschodnich. Doszło do drobnych potyczek z członkami niemieckiej Landwehry. Wbrew twierdzeniom niemieckiej propagandy, polska ka-

waleria w kampanii wrześniowej pokazała, że stale może być groźną siłą na polu bitwy.

► Niemiecka 4 Armia osiągnęła Wisłę w Chełmnie. Tymczasem, w ręce niemieckiej 3 Armii wpadło miasto Grudziądz. Armia Łódź broni prawego brzegu Warty, jednak pod silnym naporem niemieckich wojsk pancernych front na tym odcinku stopniowo się rozpada.

► Gen. Rundstedt stara się zatrzymać odwrót wojsk polskich za Wisłę, w tym celu kieruje uderzenia 14 Armii na Sandomierz.

5 WRZEŚNIA

► Dowódca obrony Westerplatte, major Sucharski zwołuje naradę, na której głosuje za kapitulacją. Jego zastępca, kapitan Dąbrowski, przekonuje go jednak o konieczności trwania w oporze.

► Pod Piotrkowem 19 Dywizja Piechoty przeprowadza nieskoordynowany kontratak, który Niemcy odpierają. W walkach tych, dochodzi także do starcia polskiego 2 batalionu czołgów z niemieckimi jednostkami pancernymi. Mimo, że polskie czołgi 7TP (na zdjęciu) zadały przeciwnikowi znacznie większe straty niż same poniosły, to starcie nie zmieniło jednak niekorzystnej sytuacji ogólnej.

► Prezydent Ignacy Mościcki opuszcza Warszawę i udaje się w stronę Lublina. Stolica przygotowuje się do obrony.

► Ludność Warszawy pomaga przy kopaniu umocnień.

6 WRZEŚNIA

► Francja rozpoczyna ofensywę przeciwko Niemcom, do której zobowiązała się w traktacie sojuszniczym. Jednak jej wojska wkraczają na teren Niemiec zaledwie na kilka kilometrów i zajmują przedpole Linii Zygfryda, które Niemcy ewakuowali wcześniej. Bezczytność i zdrada Aliantów zachodnich śmiertelnie komplikuje plany obrony Rzeczypospolitej.

► Wehrmacht nasila ataki i ostrzał Westerplatte. obrońcy jednak nadal stawiają opór.

7 WRZEŚNIA

► Brygada Pościgowa, która do tej pory broniła Warszawy, została przesunięta do Lublina. Za ochronę stolicy przed nalotami pozostaje odpowiedzialna tylko artyleria przeciwlotnicza.

► Po tygodniowej, heroicznej obronie

skapitulowali obrońcy Westerplatte. Gen. Friedrich Eberhardt pozwala majorowi Sucharskiemu zatrzymać szablę.

► Czołowe oddziały niemieckiej 4 Dywizji Pancernej we Włochach i Okęciu na przedmieściach Warszawy.

► 5 Dywizja Pancerna Wehrmachtu w marszu. Niemieckie czołgi były w kampanii polskiej oznaczone dużymi białymi krzyżami. W kolejnych niemieckich kampaniach zrezygnowano z takiego oznaczenia, które czyniło z czołgów lepiej widoczne cele.

8 WRZEŚNIA

► Obrońcy warszawskiej Ochoty odpierają atak 4 Dywizji Pancernej. W bitwie ważną rolę odegrały zamaskowane działa 37 i 75 mm, które otworzyły ogień z bliskiej odległości. Na zdjęciu SdKfz 11 półgąsienicowy pojazd należący do 4 Dywizji Pancernej ciągnie haubicę leFH 18 kalibru 105 mm.

9 WRZEŚNIA

▶ Żołnierze niemieckiego 15 pułku zmotoryzowanego mordują kilkuset polskich jeńców wojennych w Ciepeliowie.

▶ Niemcy ostatecznie rozbijają Armię Prusy. Niewoli udało się uniknąć części żołnierzy 13 Dywizji Piechoty i Wileńskiej Brygadzie Kawalerii. Na zdjęciu żołnierze niemieckiego 43 pułku piechoty, który walczył w składzie 1 Dywizji Piechoty.

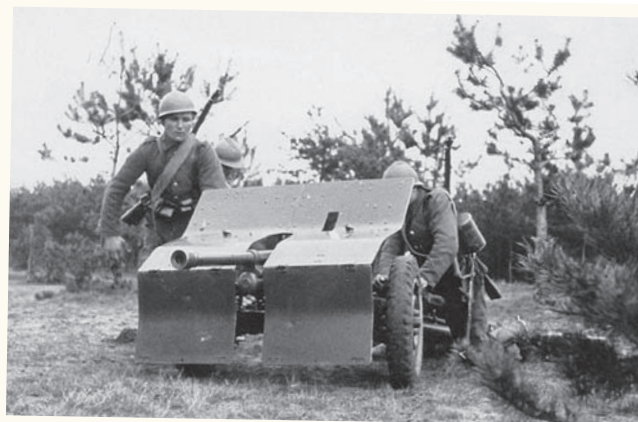
▶ Oddziały Armii Poznań uderzają w lewe skrzydło niemieckiej Grupy Armii Południe, które chronią tylko rozciągnięte siły 30 Dywizji Piechoty. Wojska gen. Kutrzeby zmuszają je do odwrotu i wdzierają się na niemieckie tyły.

10 WRZEŚNIA

▶ Związek Radziecki rozpoczął przyspieszoną mobilizację rezerwistów. W tym samym czasie w prasie radzieckiej zaczyna się nienawistna antypolska kampania.

▶ Lewe skrzydło niemieckiej Grupy Armii Północ atakuje nad Narwią i okrąża Samodzielną Grupę Operacyjną „Narew”.

▶ Polskie oddziały, którym udało się wycofać na wschodni brzeg Wisły, cofają się w kierunku południowo-wschodnim. Tutaj na tzw. „przedmościu rumuńskim” Rydz-Śmigły zamierza zbudować ostatni bastion obrony. W obronie miały pomóc armaty Bofors kalibru 37 mm, których każda polska dywizja miała posiadać 27.

11 WRZEŚNIA

Generał Kutrzeba napotyka na coraz silniejszy opór stale wzmacnianych oddziałów niemieckich, przesuwa więc główny ciężar swego ataku bardziej na wschód, aby otworzyć drogę do Warszawy. Jednocześnie jego siły są coraz intensywniej atakowane przez Luftwaffe.

▶ Bombowce PZL.37 Łoś atakują kolumny czołgów wroga. Niestety nawet użycie tych nowoczesnych maszyn, nie spowolniło tempa niemieckich ataków. Wehrmacht jest już 70 km od Brześcia i marszałek Rydz-Śmigły ponownie przenosi swoją siedzibę. Tym razem do Włodzimierza Wołyńskiego.

12 WRZEŚNIA

▶ Naczelnny wódz francuski, generał Gamelin jest zaniepokojony sytuacją w Polsce. Zamiast ataku, który zmusiłby Niemców do przerzucenia jednostek na zachód, nakazuje jednak powstrzymanie już i tak powolnego posuwania się swoich oddziałów.

▶ Awangarda niemieckiej 1 Dywizji Górskiej wzmocniona transporterami opancerzonymi i artylerią właśnie dotarł na przedmieścia Lwowa. Twarda obrona uniemożliwia Niemcom zajęcie trwałych pozycji w mieście.

▶ Niemcy powoli zamykają wojska Armii Poznań i Pomorze w okrążeniu. Na południowym odcinku do walki wkracza pułk SS Leibstandarte Adolf Hitler.

▶ W Końskich niemieccy żołnierze z 8 Oddziału Rozpoznania Powietrznego zabijają 22 bezbronných cywilów.

▶ Warszawa stawia czoła ciężkim nalotom, które szczególnie zniszczyły dzielnicę Nalewki. Cały czas trwa także ostrzał miasta przez ciężką artylerię.

13 WRZEŚNIA

▶ Niemcy forsują Wisłę pod Annopolem. Kontratak polskich czołgów z 12 kompanii czołgów lekkich z Warszawskiej Brygady Pancerno-Motorowej, zostaje przez Niemców odparty. Brygada wraz z całą Armią Lublin rozpoczyna odwrót. Na zdjęciu Stefan Rowecki, dowódca Warszawskiej Brygady Pancerno-Motorowej.

14 WRZEŚNIA

▶ Trwa oblężenie Warszawy. Morale obrońców jest wciąż wysokie. Ponadto, w związku z trwającą bitwą nad Bzurą, Niemcy nie mają wystarczających sił do przeprowadzenia skoordynowanego i silnego szturmu.

▶ Na północnym brzegu Bzury rośnie siła niemieckich ataków.

▶ 10 Brygada Kawalerii pod dowództwem płk. Maczka podejmuje próbę odblokowania Lwowa. Odbija miejscowość Zboiska, ale przyległe wzgórza Niemcy utrzymują w swoich rękach.

15 WRZEŚNIA

▶ Po silnym przygotowaniu artyleryjskim Niemcy przeprowadzają pierwszy atak na twierdzę Modlin, ta broni się skutecznie, a nawet utrzymuje połączenie z Warszawą.

▶ Różne mniejsze polskie jednostki próbują przebić się do Lwowa, jednak niemiecka 1 Dywizja Górská wszystkie te próby krwawo odpiera. Jednocześnie trwają walki o twierdzę w Brześciu.

▶ 49 Pułk Piechoty dowodzony przez ppłk dypl. Karola Hodałę z 11 Dywizji Piechoty, pod Jaworowem w ataku na bagnety rozbija doborowy niemiecki pułk SS „Germania”.

16 WRZEŚNIA

▶ Niemcy nasilają działania mające na celu zniszczenie okrążonych oddziałów Armii Poznań i Pomorza. Przy ujściu Bzury do Wisły trwają dramatyczne walki. Wielkopolska Brygada Kawalerii przebijają się do Puszczy Kampinoskiej i kierują się na Warszawę.

▶ Trwa kolejna próba wyrwania się z okrążenia nad Bzurą. Polacy atakują w kierunku północno-wschodnim chcąc przebić się do twierdzy Modlin. Wróg jest jednak zbyt silny.

▶ Niemiecki ambasador w Związku Radzieckim, hrabia von Schulenburg otrzymuje od Mołotowa informację, że Armia Czerwona zaatakuje Polskę jutro lub pojutrze.

➤ Symbol „IV rozbioru Polski”; czołgista Wehrmachtu i oficer Armii Czerwonej w czasie przyjacielskiej rozmowy we wrześniu 1939 r.

Podstępne uderzenie

17 WRZEŚNIA

➤ O świcie Armia Czerwona przekracza polską granicę, która jest ochraniać tylko przez słabe oddziały Korpusu Ochrony Pogranicza (KOP). Sowietci uderzają dwoma frontami (Białoruskim i i Ukraińskim), w skład których wchodzi 6 armii.

➤ Luftwaffe cały czas atakuje polskie oddziały okrążone nad Bzurą. W ciągu dnia niemieckie lotnictwo wykonało ponad 4 000 lotów i zasypało bombami pozycje Armii Pomorza.

18 WRZEŚNIA

➤ Wehrmacht w wielu miejscach przekroczył już ustaloną linię demarkacyjną, która ma rozgraniczać tereny zajęte przez niemiecką i sowiecką armię. Niemcy zaczynają się w tych punktach cofać, żeby uniknąć przypadkowych starć z Armią Czerwoną.

➤ Zdradzona i podstępnie napadnięta z dwóch stron Polska próbuje uratować jak najwięcej żołnierzy i uzbrojenia dla dalszej walki. Oddziały wojska polskiego wycofują się na Litwę, Węgry lub do Rumunii. Do tego ostatniego kraju kieruje się także około 100 wojskowych samolotów. Rumuni internują polskich pilotów, a samoloty wcielają do uzbrojenia własnych sił.

▶ Nocą granicę z Rumunią przekracza Naczelny Wódz marszałek Edward Rydz-Śmigły. Decyzja ta do dziś budzi wiele kontrowersji. Czy wódz naczelny powinien tak szybko opuszczać swoją walczącą armię? Jednak czy można było narażać najwyższe władze wojskowe i państwowe na niewolę niemiecką lub sowiecką?

19 WRZEŚNIA

▶ Bitwa nad Bzurą dobiega końca. Do niemieckiej niewoli trafia około 170 000 żołnierzy i oficerów. Niektóre rozproszone oddziały próbują stawiać jeszcze opór przez kilka następnych dni, ale już nie są w stanie związać większych sił niemieckich.

20 WRZEŚNIA

▶ Armia Czerwona atakuje Grodno. Butelkami zapalającymi i innymi improwizowanymi środkami, obrońcom miasta udało się zniszczyć kilka sowieckich czołgów.

21 WRZEŚNIA

▶ Lwów: na ulicę Gródecką przybył niemiecki poseł (oficer 1 Dywizji Górskiej na zdjęciu z lewej) proponując obrońcom kapitulację. Miał powiedzieć: *„Jeżeli poddacie Lwów nam zostanie on w Europie, jeżeli poddacie go bolszewikom – już na zawsze pozostanie w Azji...”*

▶ Polska Rezerwowa Brygada Kawalerii „Wołkowysk” pod dowództwem gen. Edmunda Helmut-Tarnasiewicza z powodzeniem walczy z sowieckimi czołgami w pobliżu Grodna. Olbrzymia przewaga agresorów nie daje jednak szansy na dłuższy opór. Po południu obrońcy muszą się wycofać.

22 WRZEŚNIA

▶ Niemiecki XIX korpus pancerny pod dowództwem generała Heinze Guderiana przekazuje Armii Czerwonej Brześć. Z tej okazji odbywa się wspólna defilada.

▶ Po trzech dniach bohaterskiej obrony, polskie oddziały pod naporem Armii Czerwonej opuszczają Grodno.

▶ Oddziały pod dowództwem generała Stefana Dąb-Biernackiego (na zdjęciu), między Lublinem a Zamościem, atakują niemiecką 10 Armię, która wycofywała się z terenów przekazanych Sowiecom. Polska kawaleria przebija się przez niemiecki front, udaje się nawet rozproszyć sztab wroga 8 Dywizji Piechoty. Niemcy wezwali posiłki i „karta się odwróciła”. Część polskich sił znalazła się w okrążeniu, innym udało się wycofać na południe.

23 WRZEŚNIA

▶ Cały czas trwa ostrzał i bombardowanie Warszawy. W dniu dzisiejszym ten atak był wyjątkowo intensywny. Stolica broni się nadal. Na zdjęciu płonący Zamek Królewski po bombardowaniu 17 września.

► Przemówienie Prezydenta Warszawy Stefana Starzyńskiego: „Chciałem, by Warszawa była wielka. Wierzyłem, że wielką będzie. (...) I Warszawa jest wielka. Prędzej to nastąpiło, niż przypuszczano. (...) Gdy teraz do Was mówię, widzę ją przez okna w całej wielkości i chwale, otoczoną kłębami dymu, rozczwienioną płomieniami ognia, wspaniałą, niezniszczalną, wielką, walczącą Warszawę.”

24 WRZEŚNIA

► Niemcy zaciskają okrażenie Modlina i Warszawy. Na oblężonych zrzucają wielkie ilości ulotek wzywających do kapitulacji. Nie podkopuje to jednak wysokiego morale broniących się oddziałów.

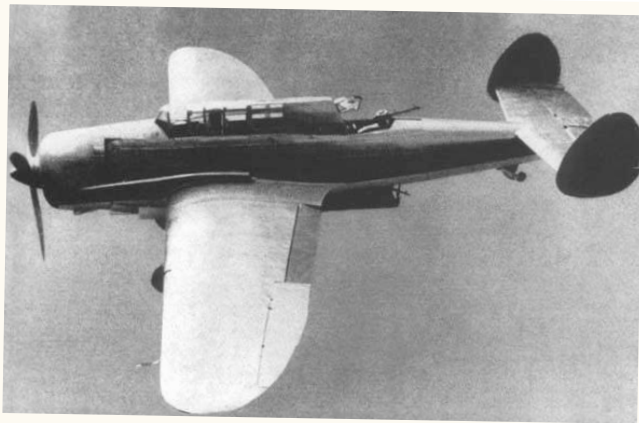
► Dowódca obrony Lwowa generał Lan-gner pertraktuje z marszałkiem Timoszenko i przedstawicielem rządu sowieckiego Chruszczowem. Ten ostatni zapewnia polskiemu oficerom bezpieczeństwo i obiecuje, że zostaną wypuszczeni na wolność. Ta obietnica okazała się kłamstwem...

25 WRZEŚNIA

► Niemcy próbują przełamać obronę Warszawy i w dniu dzisiejszym dokonają ciężkich nalotów i ostrzału artyleryjskiego.

26 WRZEŚNIA

► Grupa Operacyjna Kawalerii pod dowództwem generała Władysława Andersa, dzięki swojej mobilności wciąż utrzymuje zdolność do walki i cofa się w kierunku granicy z Węgrami. Część jej spóźnionych oddziałów stacza bitwę z Sowietami. Jednocześnie Grupa walczy z niemiecką 28 Dywizją Piechoty.

► Z Rumunii do Warszawy samolotem PZL.46 Sum (na zdjęciu) przybywa mjr Edmund Galinat, przywozi rozkazy Naczelnego Wodza dotyczące m.in. utworzenia podziemnej organizacji konspiracyjnej dla kontynuowania walki z Niemcami.

► Stolica znajduje się w tragicznej sytuacji. Nie ma wystarczających zapasów żywności dla ludności cywilnej. Dowódca obrony gen. Juliusz Rommel wysłał do Niemców parlamentarzysty, którzy mają ustalić warunki kapitulacji.

27 WRZEŚNIA

► Wokół Grupy Operacyjnej Kawalerii gen. Andersa, zaciska się sowiecki pierścień. Grupa zostaje rozbita i tylko nielicznym jej jednostkom udało się wycofać na Węgry. Dwa dni później dwukrotnie ranny gen. Anders, dostaje się do sowieckiej niewoli.

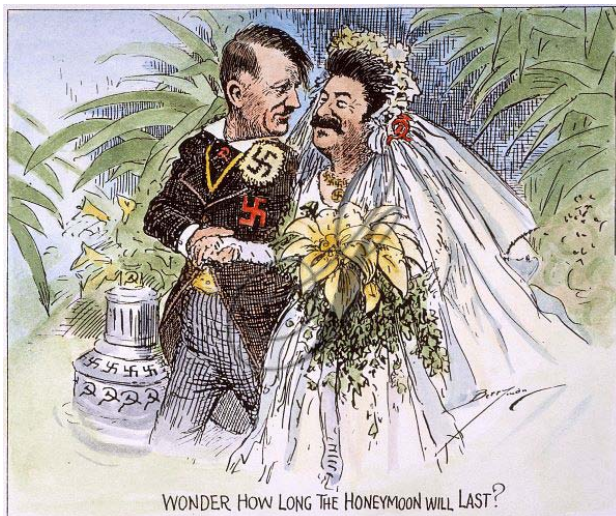
► W Warszawie wchodzi w życie rozejm. W kolejnych dniach do niewoli pomaszeruje około 120 000 polskich żołnierzy.

28 WRZEŚNIA

► Polskie oddziały we wschodniej części kraju starają się przede wszystkim uniknąć sowieckiej niewoli. Odrywają się od wojsk Armii Czerwonej i jeśli nie mogą uniknąć kapitulowania starają się poddawać Niemcom. Na zdjęciu niemiecki oficer pozujący przy zdobytym polskim samolocie myśliwskim PZL. 11.

► Kapitulację miasta Warszawy podpisuje gen. Tadeusz Kutrzeba.

► W Moskwie odbywają się sowiecko-niemieckie rozmowy, które mają określić definitywny przebieg granicy obu zaborów. Już po raz czwarty w historii sąsiednie mocarstwa dokonują rozbioru Polski. Na ilustracji brytyjska karykatura, której autor zadaje pytanie: jak długo potrwa „miesiąc miodowy” między Stalinem a Hitlerem.

⚡ Kapitulację miasta Warszawy podpisuje gen. Tadeusz Kutrzeba

⚡ Luftwaffe miała nad polskim lotnictwem olbrzymią przewagę. Po zniszczeniu słabych sił powietrznych II RP, załogi niemieckich bombowców w czasie bombardowań mogły się czuć stosunkowo bezpiecznie. Na zdjęciu strzelec niemieckiego bombowca He 111

➤ Adolf Hitler w otoczeniu najwyższych dowódców niemieckiej armii na defiladzie w Warszawie 5 października 1939 r.

Agonia ostatnich dni

29 WRZEŚNIA

► Niemcy rozpoczynają zajmowanie Warszawy. Kilka dni między podpisaniem rozejmu, a oddaniem miasta, urzędnicy wykorzystali na zniszczenie ważnych dokumentów i wydanie fałszywych papierów dla osób zagrożonych. Ulice są pełne gruzów zbombardowanych domów.

30 WRZEŚNIA

► Półwysep helski nadal się broni odpierając ataki z ziemi, powietrza i morza. Luftwaffe rozrzuciła nad polskimi pozycjami ulotki wzywające do kapitulacji.

1 PAŹDZIERNIKA

Po 300-kilometrowym odwrocie generał Orlik-Ruckemann rozpuszcza żołnierzy KOP ze swojej grupy. Żołnierze mają spróbować samodzielnie przedrzeć się na Węgry. Uda się to tylko niewielu z nich.

Niemcy cały dzień atakują półwysep Hel. W związku z brakiem żywności i amunicji dowódca obrony, kontradmirał Unrug zmuszony jest prosić o przerwanie ognia. Następnego dnia Hel kapitułuje. Tym samym Niemcy biorą do niewoli ostatni większy oddział wojska polskiego w północnej Polsce.

2 PAŹDZIERNIKA

Silne natarcie Grupy „Polesie” pod Kockiem przynosi początkowo sukces, udaje się wziąć nawet kilkuset jeńców. Na miejsce bitwy nadciągają jednak kolejne jednostki niemieckie i sowieckie.

3 PAŹDZIERNIKA

Dowódca Grupy „Polesie” generał Kleeberg kontynuuje natarcie, ale rosną krwawe straty, szczególnie wśród atakującej piechoty.

4 PAŹDZIERNIKA

Pod Kockiem nieprzyjaciół zaczyna zyskiwać przewagę. Polakom nie udaje się przełamać niemieckich pozycji. Przed południem odbywa się ostatni lot polskiego samolotu wojskowego w kampanii wrześniowej. Potem dla samolotów nie ma już paliwa.

Sytuacja Grupy „Polesie” staje się krytyczna. Na jej tyłach pojawiają się pierwsze oddziały niemieckiej 29 Dywizji Zmechanizowanej.

5 PAŹDZIERNIKA

W Warszawie odbywa się uroczysta defilada niemieckich wojsk, którą przyjmuje sam Adolf Hitler.

Ostatnie desperackie ataki polskich żołnierzy pod Kockiem są symbolem przebiegu całej kampanii wrześniowej. Nawet największe bohaterskie czyny nie mogą pokonać silniejszego i lepiej uzbrojonego wroga. Bitwę pod Kockiem przypomina dziś także pomnik gen. Kleeberga, który zmarł w niemieckiej niewoli.

6 PAŹDZIERNIKA

Samodzielna Grupa Operacyjna „Polesie” składa broń. Do niewoli trafiło 15 000 żołnierzy i oficerów. Zorganizowany polski opór wygasa. Wojna jednak się nie kończy i od razu w wielu miejscach okupowanego kraju powstają konspiracyjne i partyzanckie oddziały, które kontynuują walkę przeciwko Niemcom i Związkowi Radzieckiemu. Na ówczesnej mapie brytyjskiej oznaczono nową, niemiecko-sowietką granicę. Utrzymała się jednak tylko do czerwca 1941 r.

7 PAŹDZIERNIKA

► Napaść hitlerowskich Niemiec na Polskę 1 września 1939 r. doprowadziła do jednej z największych klęsk w historii naszego kraju. Wiele milionów Polaków zamordowano w bestialski sposób, gospodarka kraju została zrujnowana, a niepodległość utracono na blisko 50 lat. Na zdjęciu Hitler (tyłem) i Himmler (w środku) oglądają zdobyty „płomień” trąbki sygnałowej polskiej kawalerii.

Zakończenie

W wyniku splotu różnych czynników i wydarzeń geopolitycznych, Polska znalazła się osamotniona wobec agresji dwóch wielkich sąsiadów. Już przed wybuchem wojny, dla wielu Polaków, było jasne, że nie mogliśmy samodzielnie zatrzymać żadnego z tych przeciwników. Nasze plany zakładały uporczywe walki i powstrzymywanie niemieckie-

go agresora, tak długo aż uderzą na niego nasi zachodni sojusznicy. Niestety Anglia i Francja nie wykazały wystarczającej determinacji w wypełnieniu swoich zobowiązań sojuszniczych. Agresja sowiecka z 17 września 1939 roku przypieczętowała los Polski.

Odkryj nowe czasopismo!

już w
sprzedaży